

PARTICULARITĂȚILE DIPLOMAȚIEI PRIN ȘTIINȚĂ, TEHNOLOGIE ȘI INOVAȚIE ÎN CADRUL COOPERĂRII MULTILATERALE. CAZUL REPUBLICII MOLDOVA

*Olesea VLADÍCA, Facultatea de Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative*

The purpose of the paper is the analysis and identification of distinct elements of diplomacy through science, technology and innovation in multilateral relations, the prospects of their application for sustainable development in the Republic of Moldova. The novelty of the investigation relates to the challenge of researching DSTI, which is a new field for the diplomatic service of the Republic of Moldova.

Numărul considerabil al problemelor și provocărilor cu care se confruntă în prezent lumea necesită intensificarea cooperării internaționale cu implicarea activă a oamenilor de știință și diplomați. În vederea identificării unor soluții sustenabile în timp și pentru găsirea răspunsurilor rezonabile și echilibrate, trebuie să punem în aplicare factorii determinanți ai prosperității și dezvoltării durabile. Iar în procesul dezvoltării durabile, **Știința** este combustibilul și acceleratorul principal. Pilonii centrali ai științei sunt **Cunoștințele, Tehnologia și Inovația**.

Mediul favorabil geopolitic, împreună cu provocările de natură transfrontalieră sunt incitarea guvernelor de a crea noi alianțe, sau de a le consolida pe cele existente, prin știință, transfer de tehnologii și inovații. Țările lumii dezvoltă parteneriate în domeniul științific, tehnologic și inovațional pentru a-și spori prezența pe scena mondială și raționaliza utilizarea resurselor naturale foarte limitate. Pentru mediul științific, cooperarea internațională semnifică accesul la resurse umane calificate, infrastructură științifică dezvoltată și noi surse de finanțare. Pentru diplomați, mediul științific

înseamnă rețele și canale de comunicare ce pot fi utilizate pentru susținerea demersurilor politice [1]. DȘTI este considerat unul dintre cele mai promițătoare domenii pentru modul de a face față marilor provocări transnaționale ale acestui secol.

Cercetarea noastră a pornit de la observația că politica internațională și dimensiunea științifică sunt conexe în contextul global. Ideea că știința este universală și principiul că legile ei se aplică în domeniile vitale ale vieții sociale de multe ori au contribuit la convingerea că știința în mod inerent a fost internațională. Cooperarea științifică internațională crește în intensitate și complexitate în contextul globalizării. Această creștere se datorează mai multor factori, dintre care și recunoașterea beneficiilor mutuale ale cooperării.

În trecut, cooperarea tehnico-științifică a contribuit la stabilirea legăturilor între țările care se aflau în impas din punct de vedere politic, părți în conflict sau foști adversari. Exemple concludente sunt Europa de după cel de-Al Doilea Război Mondial sau perioada Războiul Rece – SUA și URSS, SUA și Japonia în anii '60 și SUA-China în anii '70. Afecțati de consecințele devastatoare ale celor două războaie mondiale și pentru a evita un alt război, superputerile stabilesc cooperări în știința, tehnologie și inovație. Anume în această perioadă apare termenul de *diplomație prin știință, tehnologie și inovație* DȘTI (în limbajul oral de specialitate fiind utilizat prescurtat *diplomația științifică*).

Acum, mai mult ca niciodată, DȘTI joacă un rol esențial în ameliorarea relațiilor tensionate între state. Evenimentele din Orientul Mijlociu sunt pe agenda celor mai puternice state. Președinția lui Barack Obama s-a angajat în cooperarea științifică cu această zonă prin trimiterea cercetătorilor, studenților și reprezentanților instituțiilor și organizațiilor de stat. Ei s-au angajat să stabilească un dialog și să găsească noi oportunități pentru parteneriate științifice [2].

Istoria conceptului diplomației științifice își are începutul în anul 1941, când Charles Galton Darwin a fost numit de către guvernul britanic director al Oficiului Științific Central al Marii Britania cu sediul în Washington, cu scopul de a colabora cu instituțiile științifice din SUA și de a facilita schimbul de informații științifice [3].

Definiția conceptului DȘTI variază între participanții ei, unii sunt convinși că acesta este o subcategorie a diplomației publice, pe când americanii îl promovează ca „putere blândă”, iar alții utilizează „diplomația

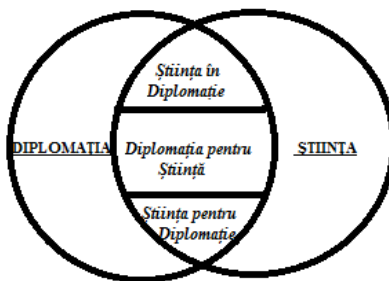

Fig.1. Rolul științei și diplomației în trei dimensiuni ale relațiilor internaționale (Elaborat de Autor)

inovației” în discursurile lor. Știința, tehnologia și inovația reprezintă calea, iar Diplomația – instrumentul. Diplomația științifică este utilizarea științei, a metodelor și filosofiei sale în diplomație ca o cale pentru a stabili conexiuni noi și consolidarea celor existente. Știința este încă un domeniu care poate lărgi orizonturile și diversifica dialogul internațional.

Acest termen se referă la rolul științei și diplomației în trei dimensiuni ale relațiilor internaționale [4] (a se vedea figura):

– *Știința în Diplomație.* Știința poate oferi sfaturi pentru a informa și sprijini obiectivele politicii externe.

– *Diplomația pentru Știință.* Diplomația poate facilita cooperarea științifică internațională.

– *Știința pentru Diplomație.* Cooperarea în domeniul științific poate îmbunătăți relațiile internaționale.

În Republica Moldova, DȘTI este un domeniu foarte puțin cercetat, însă în ultimul timp această problemă a devenit un subiect de discuții aprinse nu numai în mediul savanților, ci și în dezbaterile parlamentare, în ședințele guvernului, în mass-media, în discursurile unor experți naționali și internaționali. Academia de Științe este principala instituție publică de interes național în sfera științei și inovării, coordonator plenipotențiar al activității științifice și de inovare, cel mai înalt for științific al țării și consultantul științific al autorităților publice ale Republicii Moldova [5].

În cazul Republicii Moldova, în primul rând este necesar de a trezi interes din partea guvernării politice și societății civile. Inclusiv, de a formula o viziune modernă pentru a elabora un sistem capabil să creeze cunoaștere științifică performantă în vederea creșterii competitivității economiei naționale și a gradului de bunăstare a populației din RM.

În prezent, activitatea Republicii Moldova în cadrul organizațiilor internaționale este foarte importantă, fapt ce a condus la dinamizarea prezenței statului nostru în viața internațională, dezvoltarea și extinderea relațiilor de prietenie și cooperare cu membrii comunității internaționale, precum și crearea în continuare a unui climat favorabil obținerii de asistență tehnico-financiară pentru procesul reformelor din țară.

Cele peste 20 de agenții specializate, fonduri și programe ale ONU asigură o susținere majoră pentru dezvoltarea vieții sociale din RM. Realizări precum salvagardarea și protecția patrimoniului cultural și restaurarea monumentelor istorice; planuri de acțiune pentru copiii vulnerabili din zonele rurale; consolidarea programelor de prevenire și combatere a HIV/SIDA; protecția mediului și gestionarea resurselor naturale confirmă vitalitatea cooperării dintre instituțiile din RM cu agențiile ONU [6].

Cooperarea RM și NATO se desfășoară și în domeniul științific. RM acordă o atenție sporită Programului NATO „Știință pentru Pace și Secu-

ritate”. Acest parteneriat a creat premisele necesare de colaborare a diferitor experți și oameni de știință din țările partenere și asociate. Rezultate sunt peste 70 de proiecte comune, evenimente științifice și vizite reciproce [7].

Prin aceste exemple putem înțelege mai bine contribuția DȘTI în aducerea guvernelor împreună pentru dezvoltarea și evaluarea noilor tehnologii. Cooperarea multilaterală în organizații stabilește conexiuni noi și le consolidează pe cele existente. Activitățile RM în cadrul acestor organisme internaționale creează oportunități de construire a relațiilor unde știința este o limbă comună. Iar știința, tehnologia și inovația poate face ca diplomația să funcționeze în beneficiul tuturor partenerilor.

Referințe:

1. GUCEAC, I., PORCESCU, S. Diplomația publică – componentă indispensabilă a discursului extern în condițiile globalizării. În: *Akademios*. Chișinău, 2010, nr.1(16), p.6-10.
2. Pagina web a Casei Albe. Office of science and technology policy. International S&T cooperation. <http://www.whitehouse.gov/administration/eop/ostp/sciencediplomacy> (vizitat 14.03.2013).
3. The Royal Society. New frontiers in science diplomacy. The Royal Society science policy center. London, 2011, p.1-4. http://www.royalsociety.org/uploadedFiles/Royal_Society_Content/policy/publications/2010/4294969468.pdf (vizitat 15.10.2012).
4. Science and diplomacy: a conceptual framework. În: *AAS center for science diplomacy*, 2009, p.1. http://diplomacy.aas.org/files/scidip_framework_aaas_2009.pdf (vizitat 23.01.2013).
5. Statutul Academiei de Științe a Moldovei. Aprobabil prin Hotărârea nr.2 a Adunării AȘM din 29 octombrie 2004. http://www.asm.md/?go=despre_&control=3&new_language=0 (vizitat 10.03.2013).
6. Pagina web UNESCO în Republica Moldova. Misiunea UNESCO în RM. http://www.unesco.md/modules.php?name=Content&pa=list_pages_categories&cid=29 (29.04.2013).
7. Pagina web a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene a RM. NATO-Cooperarea în domeniul științific. <http://www.mfa.gov.md/nato-md/cooperarea-domeniul/> (vizitat 10.03.2013).

Recomandat

Ghenadie SLOBODENIUC, dr., lect. univ.